

HIND 5 SENTI

V. Lang
Tammepuiestee 5
Tartu

Jlmub kolmapäeviti

Õpilasteleht

Toimetus ja talitus: Tallinnas, V.-Roosikrantsi 3
Tartu kontor: Ülikooli 21, Tartus

Posti jooksev arve Tellimishind: 1 kuu — 20 s., 2 kuud — 40 s., 3 kuud — 50 s., 6 kuud — 1 kr., aastakäik 1 kr. 50 s.
nr. 2188 Kuulutused: 5 senti mm, lehe ees — 10 s. mm, tekstis — 12 s. mm, teksti kirjaga — 15 s. mm

Nr. 30 (16)

18. aprillil 1934. a.

II aastakäik

KR. RAUD

„KARDSEPAD“

Suve mõtted.

Nemad käisid seltsis karjas,
olid ikka üheskoos.
Sügav laas neid õrnalt varjas,
kaitstes tormi, tuule hoos . . .

Ja nad leidsid palju lilli,
tegid pärgi toredaid;
puhusid siis pajupilli,
laulsid viise ilusaid . . .

Nende ligi liikus kari
õrnalt kella helinal —
kahe karjalapse vari
ühtus murul värvikal . . .

Herman Maser.

Sokrates ja vaenlased.

Sokrates, Vana-Kreeka kuulsaim mõtetark, oli ka hea kõnemees.

Ta oli eriti osav vaidlustes. Ta andis mõne nähtuse kohta veidi vildaka definitsiooni ja kui vaidleja selle õigeks tunnistas, siis tegi Sokrates talle selgeks, et tal siiski õigus pole.

See vihastas vastaseid ja Sokrates kogus endale nii palju vihavaenlasi.

Kui Sokrates aga kohtu poolt hiljem hukka mõisteti, siis püstitasid tema vaenlased talle sellise ausamba, mida poleks kunagi suutnud teha tema põlised poolehoidjad.

Kuningas ja ajakirjanik.

Kui Inglise kuningas Georg astus troonile ja pidi parlamendis pidama troonikõnet, siis üks teravmeelne ajakirjanik tõi kuninga kõne juba üks päev varem oma lehe veergudel.

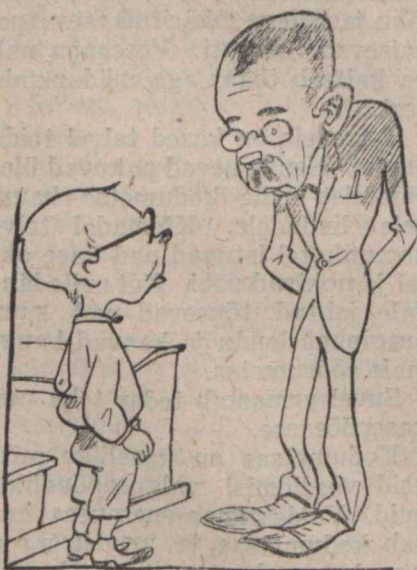
See vihastas ametivõime ja nad vangistasid noore ajakirjaniku sellise tembu eest.

Hiljem, kui kuningas juba troonil oli, küsis ta peaministri käest, miks see noor ajakirjanik kinni istub.

Talle vastati, et ta sai hakkama sellise tembuga, mis polnud seadusepärane.

Kuningas läsi tuua omale selle ajalehe, kus nimetatud kõne oli sees. Kui ta kõne läbi luges, lasi ta silmapilk ajakirjaniku vabastada ja oma juurde tuua.

„Teie kõne on palju parem, kui minu oma“, ütles kuningas ajakirjanikule. Soovis õnne ja lasi vabaks.

Õpetaja: „Ants, mis sa teed siin? Mis sul jälle käes on?“

Ants: „Mitte midagi.“

Õpetaja: „Noh, pane siis ära.“

KUMBLUSSEEP

A. FREDERIKING, TARTUS

Gustav Pöldmann

Kask.

Ta on põhjamaade kaunim lehtpuu.

Kodumetsas on neid palju ja siin moodustavad nad kaasiku. Sõerumetsas on samuti valdavam osa kaski. Sõpradeks on neile siin haavad, toomingad, paakspuud, sara puud... Kask on aga aukohal.

Koduõues ja vainuveertel kasvab kask uhke ja kauni ilupuuna. Samuti kodukoplis. Vana kask on kodule kaitsevaimuks. Tema vastu ollakse sõbralik ja heatahtlik ning ta oksid ei murta kunagi. Ta on lugupeetud, maja kask ju peab kasvama puutumatuks.

Kasel on valgekooreline tüvi. Ülemist õhukest koort kutsutakse kasetohuks, alumist paksemat — korbaiks. Kasetoht sisaldab korkainet ja tuleb koorimisel päris koore ehk korba küljest suvel kergesti lahti. Ta kõljab hästi kasetohikuteks, mis põlevad kuivanult suurepäraselt, sest kasetoht sisaldab kasetõrva. Ta on hea materjal tulesüütamisel ja tulikuteks vähipiügil.

Ka häid marjatorbikuid saab kasetohust.

Kase koore peal on tumedad täpid — need on õhulõhed, mille kaudu toimub puutüve hingamine. Neid õhulõhesid oleti müidugi tähele pannud ja näinud, neid tumedaid täpikesi valgel pinnal. Värske õhk tungib nende avaste kaudu kase ihusse, viies sinna elutegevuseks tarvisminevat hapnikku, et elada ja kaunitseada.

Ja siis, kui hakkab surisema mullapõues kevadest, algab kase ihus mahla jook, magusa, suhkrurikka vedeliku vool. Vanale kasele tagakoplis puuritakse siis auk ihusse, lüüakse tila sisse ja kohe tilgub mahl tilk, tilk, tilk nagu igaviku kella tiksumine. Värsket kase verd tibab nõtu põhja. Tilgub ühtlugu, päeval ja öösel, ja nõu täitub varsti ning teda tuleb sagedasti tühjendada.

Mahl on magus ja kosutav vedelik, nõrgunud kase soontest. Sa jood seda tubli sõõmu, mõnuled ja tänad kaske lahke ohvrimeelsuse eest. Tema veri toob sulle janu kustutust, kosutust ja tervist.

On käes viimaks suur kevad, jõudsime eluga selleni. Kõik rõõmustub, hõiskab ja laulab; tärkab rohi, puhkevad puudel hiirekõr-

vad, avanevad kevadlillede õiekroonid, lõpeb siis ka mahla jook. Mahl tuleb nüüd lehtedele ja urbadele toiduks.

Nii jõuab kätte viimaks nelipühi.

Nelipühiläupäeval minnakse metsa, tuuakse noori kaski ja kaseoksi. Neid raiutakse sealt sooja arumaa piirilt, kus ilusad ja juba suurelehelised kased. Kirves löikab halastamatult tukslevasse kase ihusse ja need langevad, varisevad surmale kaunil kevadel. Lõhnavlehelised närtsimisele ja hääbumisele määratud kased rändavad koju õue, tuppa, kambrisse. Igale poole pannakse neid. Hurmavat kaselõhna, nelipühilõhna on kõik kohad täis: toad, kuurialune, õue. Voodipeatsisse pannaksegi kaseoksi, ja ka õueväravasse kaunistuseks, kust kaudu sõidetakse homme kirikusse.

Õu on hoolikalt puhtaks pühitud, on nii pühalik-pidulik.

Ka kirik on seest kaunistatud noorte kaskedega ja kummalgi pool altarit on kaks eriti ilusat ja suuremat noort kaske. Heleroheliste lehtedega noored kevadkased, aus ja hiilguses enne hääbumist, närbumist...

Aga metsas on nende ellujäänud sõbrad päikese ja kevadõhkude käes. Lehed lähevad neil ikka suuremaks ja suuremaks, oksastik läbipaistmatumaks. Linnud hüplevad ja laulavad nende oksil.

Kaunid lehed on kasel, hambuliste servadega ja kaetud kleepiva vaigukorruga. Viimane kaitseb kaske üleilgse veeväljaauramise vastu, eriti palavatel suvipäevadel, kui päike kõrvetab nii kuumalt. See ei ole naljaasi, sest kuuma suvipäevaga aurab kasekehast lehtede kaudu õhku ligi 30 pangi vett, ja seda tuleb võtta kõik juurtega maa seest.

Kevadel peab kask tuultega pulmapidu: ta õitseb. Noorte lehtede vahele ilmuvad kaseurvad tuulte kätte, et tolm kanduks emaõitele (urbadele). Kask on ju tuultolmleja ja ühekojaline taim: isa- ja emaurvad on ühe ja sama puu peal, üksteisest lahus.

Emaurbade valmivad seemned juulikuus, ja lendavad siis kui tiiblennukid kaugele uutele asukohtadele. Nad peavad ruttama, sest

nende idanemisvõime ei kesta kaua, kõigest järgmise kevadeni. Tuleb leida juba samal sügisel pehme mullapõu, et idaneda ja nooreks kasetaimeks areneda, muidu on surm kaselapsel juba seemnes paratamatu. Palju seemneid hukubki, ja suur osa neist ei oma üldse idanemisvõimet, aga et seemnetehulk ühelt kaselt ulatub juba miljonitesse, siis on kase järeltulev põlv siiski kindlustatud.

On külm talv õues: kõik kohad on mattunud lumme ja aiateibad pauguvad külma käes. Toas on aga soe ja mõnus. Tuli jookseb mängides mööda kuivi halge ja levitab meeldivat soojust üle toa laiali. Need ei ole männi-, kuusega mõned muud puud, mis põlevad. Ei. Kuusk ja mänd praksuksid ja pilluksid sädemeid ning söetükikesi laiali. Need puud, mis praegu ahjus, põlevad vaikselt, ühtlaselt kuid tugevalt. Kohati ei ole valge koor veel jõudnud ära põledagi. Need on ju kasehalud. Kõige paremad põletispuud, mida saame oma kodumetsast! Kasepuu tuli on valus ja soojaandev.

Talvel teevad vend ja isa metsas põletispuud ja veavad neid koju. Suured saepakud veetakse aga saeveskisse Kosksillale, kust tuuakse koju ilusaid kaselaudu. Neist valmistatakse mööblit ja majapidamisriistu.

Üldse on kask väga hea tarbepuu.

Ka tõrva ehk tōkatit saadakse kasest. Seda tarvitatakse juhtnaha parkimiseks ja nahamäärete valmistamiseks. Tōkatil on halb lõhn ja sellega määritud veesaapad haisevad halvasti. Veesaapa nahka kaitseb tōkat aga mädanemise eest.

Tetrededele on kased talvel toidupuuks. Nende urvad pakuvad ülespidamist neile kodumetsa kaunidele lindudele. Külma talvehommikutel istuvad nad kase oksitel ja nokivad urbi. Kui neile lähedale juhtud, tõusevad nad suure pragina lendu ja kaovad kaugeemale sõorumetsa.

Suvel armastab teder teha pesa kasepõõsasse.

Kodumetsas on kaseliike mitu, neid võrdlemisi valgusenõudlikke puud. Valdavamas enamuses kasvab kodumetsas ja arudel arukask, soodes aga sookask. Niitpeenete, pikkade jõhvidena alarippuvate okstega vana arukaske nimetab kodurahvas leinakask. Ta kasvab metsaserval ja

(Järg 4. lhk.)

Õppur Ohelik kirjutab:

Leiutasin õppimismasina.

Eelmises lehes ma tegin teile mitu ettepanekut õppimise kohta, kuid nähtavasti need pole vist ime-likul kombel poolehoidu leidnud. Ma olen ka usu oma ettepaneku-tesse kaotanud ja mul pole muud üle jäänud, kui olen õppima hakanud. See sündis nimelt nii: ema nägi, et selle „suure õppimise“ peale ikkagi mulle ülekohut tehti kui mu mitteteadmisi „nõrgaga“ oli hinnatud, siis otsustas ta mu panna tädi Agathe juurde õppima.

Ma palusin küll pikendust, et katsun ise veel viimast korda õnne, sest tädi Agathet ma küll kuigi palju ei sooviks näha ja veel liiategi oma õpetajana.

Nii nüüd mõtlesin enese tuleviku üle ja kavatsesin iga hinna eest hoida tädi Agathest eemale. Ma õppisin terve õhtupooliku. Õhtul, kui heitsin magama, panin raamatu pea alla, sest olin kuulnud, et nii pidi hästi pähe hakkama.

Polnud aga mingit tagajärge.

Teine õhtu võtsin oma hea kaas-
lase — äratuskella ja seadsin selle nii üles, et ta ½ tunni järele hakkas särisema. Siis võtsin õpperaamatu, tegin õpitava koha raamatust lahti ja pistsin pea alla. Jäin magama, kuid seal kostis... prrrr...rr...r...ra jälle prrr...rr...r. Pööra-
sin lehekülje ja nii see läks.

Teisel päeval läksin julgelt kooli, et eks nüüd ole kõik peas.

Ei aidanud enam midagi, ema ütles seekord kategooriliselt: „Täna kell 4 lähed Agathe juurde“.

Põlved nõtkusid, kuid mis teha. Läksin.

Agathe elab oma mehe Joosepiga üsna meie ligidal. Tal on väike majake ja seda ümbritseb kena õunapuaed.

Lugu läks hästi, kuni tädi ukse-
seni jõudsin. Koputasin. Õigemini ei koputanud, tahtsin ukse käepidemest kinni võtta, kuid käsi väris-
ses nii vastu ust nagu oleksin koputanud.

Uks avanes. Tädi ilmus pikas mustas seelikus. Tema kõrval ma-
jaelanik — väike koer.

Ema oli teda juba asjast informeerinud. Ta ütles kalgilt: „Oskar, istu! Algame peale!“

Algasimegi. Küll ta aga rääkis ja igakord jälle lasi korrata. Ei aidanud midagi. Mu kuivanud ja roostetanud peajugi hakkas vii-

maks higistama. Nii ta pookis mind.

Möödus tund. Hingasin kerge-

malt, et nüüd ometi pääsen. Kella löögi ajal tädi tõmbas ainult hinge ja laskis edasi. Ma olin nagu sütel. Möödus teine tund. Ei midagi. Laskis edasi.

Läks jälle hulga aega, siis viimati Agathe lõpetas. Ütles, et muidu võtaks edasi, aga peab Joosepile aeda appi minema. Kevadisel ajal seal tööd palju.

Kadusin uksest välja. Üleni hinge. Küll olid jalad kerged, kui kodu poole läksin.

Järgmine päev olin targem. Võtsin oma kella kaasa. Panin tunni aja pärast sirisema. Tädi juures võtsin selle salaja kotist välja, poetasin oma tooli alla. Sealt salaja tädi tooli alla.

Kõik läks ilusti. Ma ootasin ärevil ja järsku ... prr-rrr-rr. Tädi kargas õhku ja kiljatas. Teadagi, mis ta minuga tegi, aga tundi ta küll enam ei jatkanud.

Teine päev läksin kooli. Õpetaja küsis. Teadsin! Sest Agathe oli seda mulle üle saja korra kõrvasisse vuristanud.

Teistel poistel suud ammuli, kui ma nii julgelt vastasin. Vahetunni ajal muudkui: „Ohelik, kust sa seda teadsid?“

Kui nad nii kaua pärisid, kerkis

mul mõte, et eks nad ise tutvugu mu tädiga. Ütlesin, et leiutasin õppimismasina.

Kõik õhinal ümber: „Näita meile ka, näita meile ka!“ Miks ma ei näita, näitan, näitan küll. Kuid siin ma olen targem.

Ütlesin, et see on saladus ja keegi ei või seda teada. Nimetasin asukoha ühele koolivennale ja käskisin mitte edasi rääkida. Nagu lootsin, see rääkis teistele salaja edasi ja viimaks teadsid kõik.

Õhtul läksin ise tädi aia äärde, väljaspoole planku ühe põõsa varju ja vaatasin, kuidas poisid üks-
haaval aiaaugust sisse astusid tädi aeda.

Kui viimane poiss oli august läbi, vajus klapp tasa ette ja poisid olid lõksus. See oli nimelt Joosepi konstrueeritud lõks õunavargatele. Klapi langedes helises toas kell.

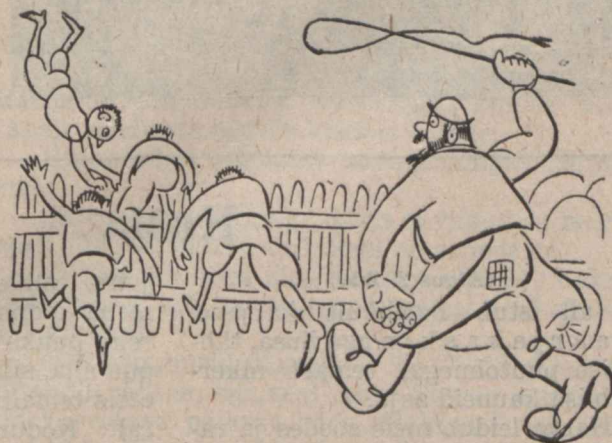
Jäin huviga ootama.

Järsku algas suur kisa. Üks mehe hää, üks naise hää ja üks koera hää. See oli tädi perekond. Joosepil suur piits käes ja jookseb poiste poole. Need saavad viimati seisukorrast aru ja pistavad planku poole. Auku aga ei ole. Pole muud kui üle plangu.

Ma ei tea, kas keegi Joosepi kätte ka jäi, aga poisid ei tahtnud isegi siis peatuda, kui neid hüüdsin.

Kutsusin nad kõik oma juurde ja näitasin näpuga oma õppimismasinale tädi Agathele.

Tegid pikad näod ja muud midagi.

Šoti nali.

Kord sõitis üks šotlane laevaga Ameerikasse. Teel tuli suur torm. Šotlane kukkus juhuslikult merde. Talle visati järele päästerõngas.

Kuid enne, kui šotlane sellest kinni haaras, hüüdis ta kaptenile: „Härra kapten, kui palju see maksab?“

Intelligentne Nurmi

Oli Amsterdami olümpiaadil 3000 m takistusjooks. Kaasa tegi ka kõigile kardetav võistleja Paavo Nurmi, kellest oodati võitjat. Nurmi ees jooksis prantslane Duchesne, võrdlemisi noor jõud alles, kellel igatahes oli teadmised, et ta kaugeltki ei suuda võistelda suure soomlasega.

Kuid Nurmil ei vedanud: juba esimesel takistusel kukkus ta pikali porilompi. Duchesne läks aga õnnelikult üle ja kuulis tagaselja Nurmi kukkumist. Üleõla tagasi vaadates näinud ta, kuidas soomlane abitult rähkles poris.

Kiiresti pöördus Duchesne ümber ja aitas Nurmi veest välja. Siis jooksid mõlemad jälle edasi. Jäid muidugi teisest palju maha. Olid viimased.

Kuid Nurmi arendas uuesti tempot, Duchesne järgnes talle kannul ja nii võtsid mõlemad järele.

Lähenes lõpulint. Ja just selle lõpulinde ees näitas Nurmi, et tema on maailma intelligentseim sportlane.

Nurmi jäi seisma ja ootas Duchesne'i järele. Ta tahtis tänada oma abistajat sellega, et laskis prantslase ette.

Duchesne oli aga samuti sportlane. Ta raputas pead ja ei jooksnud soomlasest mööda.

Sellest väikesest vahejuhtumisest prantslased otse jumaldavad intelligentset Nurmit.

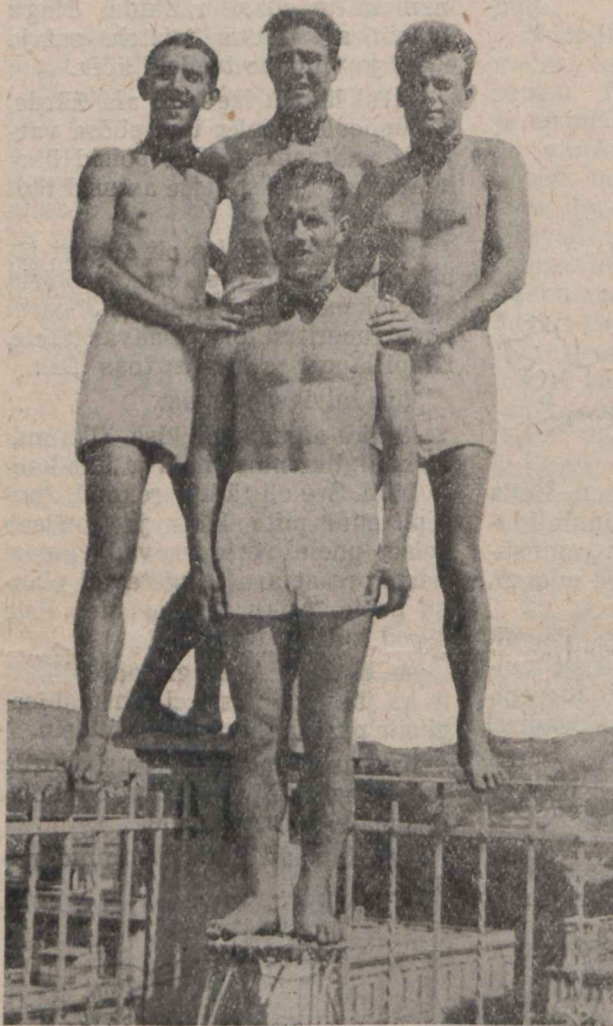
„Neli musketäri“

Pildil neli Eesti väljapaistvamat sportlast: Kuuse, Viiding, Küttis, ees Sule. Need neli sportlast said möödunud aastal kuulsaks kogu Euroopas oma heade tagajärgedega.

Ka eeloleval suvel loodetakse nendelt hiilgetagajärgi.

Nad on kutsutud Itaalia kulul osa võtma Euroopa esivõistlustest.

Ülesvõtte on tehtud Itaalia ühe maja terrassil. Meestel on kaelas uued Itaaliast ostetud lipsud.

Luhaäär ja konduktor

Kord sõitnud Eesti mitmekordne töstemeister ja maailma parimaid tõstjaid, Arnold Luhaäär rongiga Tallinnast Narva. Töstemeister istus vagusi vaguni nurgas ja luges lehte. Seal tuli aga konduktor ja nõudis sõitjailt pileteid.

Luhaäär otsis rahakoti läbi — ei leia. Pöörab kõik taskud pahempidi, kuid ikka piletit ei leia. Viimaks leiab ta siiski kaarti kuskilt vesti taskust. Luhaäärel on nimelt sõidukaart, kuna ta teenib raudteel. Kaardil on nimetatud, et selle omanikul Arnold Luhaäärel on õigus sõita Tallinnast Narva.

Konduktor küsib sõitjalt isikutunnistust, sest kus tema teab, et see mees Luhaäär on.

Töstemeister jällegi näeb vaeva tõendavate tunnistuste otsimisega, kuid siiski ei leia.

Konduktor muutub juba närviliseks ja lubab sõitja, kui see ei suuda tõendada, et ta Luhaäär on, järgmises jaamas politsei kätte anda.

Viimaks Luhaäär küsib, kas see on ükskõik, mismoodi ta oma nime kindlaks teeb.

Konduktor vastab, et tal on ainult tähtis, kas sõitja nimi on Luhaäär või ei.

Nüüd teeb töstemeister välkkiirelt liigutuse ja tõstab umbes 7-puudase konduktori kõige kõrgemale riulile istuma.

„Noh, kas nüüd usute, et ma Luhaäär olen?“ küsib ta ise.

„Jah, härra Töstemeister, nüüd on selge. Aidake ainult ka maha.“

Luhaäär tõstab konduktori alla ja see kaob sõnalausemata.

Kask.

(Algus 2. ltk.)

ta all istub harilikult karjane. Maarjakask on aga ilusa, tähnilise puutoimega, temast nikerdab isa kauneid asju.

Harva leidub meie soodes ja rabades ka madalatkaske ja vevakaske. Viimane on õige pisike ja vaevase kasvuga nagu nimigi juba näitab.

Kui asunik oma naise ja lastega kaugel Lõuna-Venemaal oma majast välja aeti, siis läks ta kase

juure, mille oli toonud kord taimekodumaalt kaasa ja siin suureks puuks kasvatatud. Ta istus puu alla, silitas kase valget tüve ja otsis temalt troosti, kui sõber sõbralt. Kodumaa kask, mille kaunidust siin imetleti, oli jäänud talle, seda ei tulnud kurjadel inimestel meelde temalt ära võtta, seda valgetüvelist puud vabalt kodumaalt! Pesast väljaaetud linnupere leidis varju laiaoksalise linakase all.

Kodumaa kask trööstis oma sõpra.

Hallo! Siin Läänemaa Ühisgümnaasium!

Läänlaste haridustempel maakonna pealinnas, ilusas Haapsalus. Haapsalutunneb iga eestlane, kuid L. Ühisg. vist vähesed. Nojah, kuidas pidite siis tundmagi, kui kool alles möödunud detsembris pühitses 15-a. kestvuse juubelit, kuna samal ajal teiste Eesti keskkoolide iga ulatub kümnetesse aastatesse.

Üle linna paistab L. Ü. G. uhke valge kivihoone, tõesti nagu majakas. Vaatad, kuidas hommikul astuvad koolimaja väravast sisse kümned ja kümned õpilased raamatupambud kaenlas ja kooli sini-valge-mustad mütsid peas. Imelik jah, mütsivärvide valikul on vist riigivärvidega natuke segi mindud. Vaatad hommikul neid õpilasi ja vaatad päeval, kui nad samast väravast välja tulevad. Kõik paistab olevat nii üksluine ja kinnine, kuid olge lahked ja astuge sisse, siin avaneb teine pilt: olete sattunud uude maailma, kus naeratavad vastu õpilaste lahked näod. Küsid siis, et kas siin ka areneb mingisugune ise-tegevus, nagu teistes Eesti koolides, ja vastu on: jah, Läänemaa Ühisgüm. töötab praegu aktiivselt kolm ringi. Õpilaspere on 200-pealine + veel 50 rootsi

õpilast, kes moodustavad Rootsi eragümnaasiumi või nende oma keeles „Svenska“ kooli. Õpilasperet juhivad ja esindajaks on kindlakäeline õppur Aleksis Nõu. Õpilasperet juhivad kooli esin-daja ühes klassiesindajatega. Enne oli õppurkonnal oma juhatus ja kassa, kuid paar kuud tagasi likvideeriti see haridusministeeriumi sellekohase otsuse põhjal.

Kooli aktiivsemaks ringiks on spordiring kaugelt üle 100 liikmega. Sport on L. Ü. G. au sees. Juhtivaks tegelaseks on siin õpilane Kokla, hooldajaks õpetajaks võimlemisõpetajad Blaubrück ja Rosenberg. Ring korraldab sügisel ja kevadel kergejõustikuvõistlusi, sügisel on peale selle veel klässidevaheline võrkpallivõistlus. Talvel saab iga klass palli mängida kord nädalas 1 tund. Kevadel korraldatakse suurem võimlemise demonstratsioon-pidu ja võistlused Troi väljal. Võistlustele läheb kool läbi linna rongikäigus orkestriga. Praegu valmistatakse kibedasti ette suurtele võimlemispidustustele Tallinnas.

Edukalt tegutseb ka humanitaarring, kus juhtijaks õpilased Nõu, Kokla,

Kuldkepp. Hooldajaks õpetajaks õpetajad Sirk ja Soosaar. Ring on pidanud referaate, mis alati õpilaste poolt elavat osavõttu leidnud. Sügisel lõi laineid referaat „Kosmopolitism ja patriotism“. Praegu korraldab ring kirjandite võistlust.

Kolmandaks kooli ringiks on male-ring, keda juhivad õpilased Tüür ja Bogdanov. Hooldajaks õpetaja Nikonovits. Ring tegutseb edukalt, korraldades alati võistlusi ja pidades sammu Eesti üldise maleeluga.

Peale selle õpilaste vaimutoidu eest hoolitseb veel kooli lugemislaua, mis avatud iga koolipäeva õhtul kella 5 kuni 1/2 7. Lugemislauast leiab õpilane Eesti tähtsamad ajalehed ja ajakirjad, ühtlasi ka võib ta seal 1 1/2 tunni jooksul mängida kabet ja malet. Lugemislaua vanemaks on õpilane Kadakas.

Et Haapsalus muusikat oleks, selle eest hoolitseb kooli orkester, mis harjutab korralikult. Et kooli orkester esineb alati kiiduväärselt, see tuleb muidugi sellest, et ta juhtideks on tuntud helilooja C. Kreek ja muusikahuviline õpilane Pang.

Et kooli juures edukalt töötavad noorkotkad ja kodutuü tred, see tuleb muidugi dir. A. Üksti heatahtlikust suhtumisest noorte töösse. Dir. Üksti on muuseumis ka noorte kotkaste Lääne maleva vanem. L. Ü. G. noorkotkasti rühma pealik on õpil. Särm.

sirgu. Veri nirises tal haavast peas, samuti õlgadel ebapüsiva sideme alt.

Mrepu odale toetudes vaatas ta alla ja nägi sõdureid liginevat. Hatako valmistus oda heitma esimesele neist, äkki aga meenus temale brauning.

Kostis esimene pauk. Üks sõdureist langes haavatud jalga hoides, teine sai kuuli otsekohe näkku ja langes samuti. Taganttuljad kukkusid peale surudes haavatute otsa ja moodustasid elava kehahunniku, millesse langesid Hatako osavalt sihitud kuulid.

Ikka uusi vadžaggasid ilmus nähtavale teel, ükski neist aga ei julgenud tulla edasi kindlalt ähvardavale surmale vastu. Tarvis oli jagu saada neetud laskurist seal üleval.

Mõned julgemad tegid katset üles ronida. Hatako taipas, et mõned vähesed kuulid, mis tal veel järel, teda ei suuda päästa. Ta võttis noa paremasse kätte, revolvri vasakusse ja vaatas ümber varju otsides viimase võitluse jaoks. Midagi aga polnud näha, vaid tapetud kuninga laip lamas siinsamas ta kõrval märjal rohul. Hatako pani relvad maha, vedas suure jõupingutusega laiba kuristiku servale ja karjus alla:

„Langetage odad, sõdurid! Teie kuningas tuleb teie juure!“ Nende sõnadega tõstis ta üles kuninga surnukeha ja viskas selle alla.

Sõdurid tardusid hirmsas ehmatuses nähes oma kuninga laipa. Üllatuses ja ootamatuses ei teadnud nad, mis ette võtta ja seisis nõutult paigal. Äkki kostis vaikuses püssiragin ja kuristikus all ilmusid nähtavale eurooplased neegrite saatel, kõik püssidega varustatud. Otsekui

odad ei jõua ära oodata aega, mil sa kord otustad hävitada valgete laagri.“

Rohtlas ei liikunud tuuleõhkugi. Õhk oli kuum nagu ahjus. Madalalt rippus silmapiiri maa kohal ja ta sina lõi kahvatuma.

Teekäijad tulid legendikule; rahutult jooksis gepard edasi-tagasi. Ta peatus, tormas siis jälle hüpates edasi või jälle jäi kuninga jalgu. Kuningas vihastus ja ütles tigidalt oma saatjale:

„Pane ta ketti, Mrepu!“

Noormees võttis väikides õlalt lühikese rihma ja kinnitas selle looma kaela ümber.

Kuristikku kuivad kaljuseinad olid päikeses küttunud tulikuumaks. Kärbsparv kippus tüütavalt rändurite higiste kehade kallale.

Higist nägu pühkides ütles kuningas kärsitult:

„Kuule, sa eeslipoe! Miks ei viinud sa meid sealt ülevalt, puude alt? Seal on jahedam!“

„Tee läheb kohe üles, kuningas Meli! Luba mind minna ette, et ma teile paremat teed saaksin juhatada.“

Nad sammusid ülesmäge. Üksikuid okkalisi põõsaid nähtus siin-seal teel. Savine maapind oli kõrvetava päikese käes tõmbunud kõvaks kui kivi. Viimaks jõudsid nad üles teisele poole, kuristikku seina harjale. Vastaskaldal, künka otsas paistis eurooplaste laager.

Erutuse pärast ei näinud Hatako midagi muud, kui künka harjal lehvivat lippu. Ta jõudis üles esimesena ja alles lõõtsutades tõmbas ta maha õlgu katva naha ja päheseotud massai juuksepalmikud. Ta paljas keha joonistus teravalt heledas päikeses taevataustal.

Suurvesi.

Pedaste saunaüht, kus elas kingsepp Kailu oma perega, asus mäerinnakul. Rinnaku alt algas madal heinamaa, mida läbis kitsuke kuid sopiline ja veerohke jõgi. Peaaegu igal kevadel, peale lume sulamist, paisus jõgi üle kallaste. Siis muutus heinamaa ainsaks suureks järveks, mille keskel jõgi voolas nagu must, looklev pael...

Oli keskpäev, päike helendas, hiljuti lumekattest vabanenud maa lõhnas niiskelt. Kingsepp Kailu maja esisel nelinurksel õuel valitses rahu. Ainult vana kollane kana siblis raagunud sirelipöosa kõrval, nokk kulurdus.

Nüüd avanes majauks, käratult. Kaks väikest kogu libises välja. Nende kehakatted olid kehavõitu, näod aga lausa õhetusid tervisest ja rõõmust. Neil näis olevat teoksil mingi saladuslik ettevõte; vaikselt kui varjud liikusid nad mäekallakut pidi. Äkki peatusid nad.

Kummuli kaldaveerel lebas vana, kulunud põhjaga paat, mis tublisti purunenud ja hooletusse jäetud kui sõidukõlbmatu. Kuid ega ta ikkagi nii räbal polnud! Pedaste poiste silmis oli ta eeskujulik sõiduriist, millega nii mõnusasti võis loovida sel laial veelagendikul, mis ulatus mäekallakust kauge metsani.

Mõni hetk hiljem istusid poisid paadis, mis pikkamisi eemaldus kaldast. Vanem hoidis käes pikka teivast, millega tõukas sõidukit edasi; noorema hooleks oli antud roostetunud pleknõu, mis leidis tarvitamist, kui paati tungis liigset vett.

Sõit oli uhke. Ometi... poisid olid millegipärast rahutud. Vanem sõnas:

„Kui nüüd isa teaks, et oleme siin...“

Noorem jäi mõttesse: „Küllap saaksime nahatäie“, arvas ta.

„Ta on meid hoiatanud.“

„Aga milleks? Seda ei mõista ma. Ega's vesi tee meestele midagi!“

„Muidugi ei tee, isa keelas niisama — jonna pärast.“

Ta vaikis järsku. Paat oli satunud mingi nõkku, milles vesi sügavam kui ümberringi. Sõiduki juht tõukas teiba nii kaugele kui suutis. Ta ei tabanud põhja. Küünitas... veel... teivas vabanes käest. Aeglane kuid võimas vool kandis paadi edasi jõe poole. Enne kui suudeti toibuda üllatusest, oldi juba keset jõge, kiires ja ohtlikus hoovuses. Järgnes metsik sõit, vana paat aina kihutas ja hüples, kuid poisid ei tunnud sellest rõõmu, seevastu — kartus tikkus ligi! Tõsi, nad olid vaprad poisid, kes iga tühist asja ei pelganud, aga kui ollakse kihiseval, tormitseval veelagendikul, kui sõiduk on täitumas veega ja puudub väiksemgi võimalus juhtida teda, ega siis kellegi jatkuks julgust kauaks.

Jõgi tegi käänaku, lähenes mäekallakule. Seal kasvasid mõned

Nagu panter ettepoole kummardudes jäi Hatako kuristikku servale ootama. Ta jalgade ees alt hakkas paistma kuningas Meli pea. Väsimusest ja kuumusest hingeldades ronis Meli üles.

Vihinal läbistas nuga õhu ja tungis kuninga kaela. Samal hetkel hüppas gepard Hatako kallale, veristades ta katmatuid õlgu oma teravate küüntega. Hatako tõstis käe ja lõi noaga kaks hoopit kallaletungiva looma kehasse. Valu pärast mõirates langes haavatud loom selili.

Vaevalt jõudis Hatako vabaneda kiskja hirmsast sülelusest, kui tema kallale tormas kuningas vennapoeg lõõgivalmis odaga. Väalkiirelt hüppas Hatako kõrvale. Noormees kukkus pikali, jõudis aga kukkumishoos veel haarata kinni Hatako jalast ja vedas ta endaga kaasa. Kõvasti teineteise ümbert kinni veerlesid nad rohul ja puutusid siin kogemata gepardi, kes surmaeelse vihaga tormas nende kallale. Elav kehade kera veeres ikka lähemale kuristikku servale.

Üliloomuliku jõupingutusega suutis Hatako end vabastada surmatoovast sülelusest ja kinni haarata pöösast.

Kogu kehast värisedes ja raskelt hingates vaatas ta looritud silmil oma vaenlase otsa. Vadžagga rippus kuristikku kohal, ta käed ja jalad olid veriseks kriimustatud, silmist paistis hirm kui ka imestus. Kähiseval häälel karjus ta üles:

„Sa tapsid kuninga?! Kes sa oled?“

Nõrkuse ja tugeva verekaotuse pärast tui-kudes ajas Hatako end pikkamisi püsti. Oma

vaenlase odale toetudes ja sõnu raskelt lausudes vastas ta tigea naeratuslega:

„Kes ma olen? Olen Hatako — manjema eurooplaste laagrist ja sama massai, keda sa tahtsid läbi peksta, olen ka sama kandja, kellelt sa mind ennast küsisid ja kellele sa viskasid kiviga, sina, rumal ja pime vadžaggakoer!“

Tormi mõirge lämmatas ta viimased sõnad. Tolmupilv lendas üles rohtla kohal. Ilm läks pimedaks otsekui südaööl ja hele välg läbistas taeva. Mürinal veeres äike laotuses.

Hatako laskus maha. Välgu sähvatuste paistel püüdis ta rohtuustidega peatada haavadest jooksvat verd. Ümber vaadates mingi sidemeks kõlvulise asja otsimisel nägi ta kuningas Meli keha. Oiates roomas ta selle juure ja tõmbas ta ümbert ära leopardinaha. Verest kleepuvate sõrmedega löikas ta pehme naha ribadeks ja rohtu haavadele pannes sidus ta need kinni.

Hatako oli verekaotusest peagu kaotamas meelemärguse. Ta surus näo pehme, märja rohu sisse, kuid võitluse kära sundis ta pead tõstma. Vösastikus jõe ääres olid metslased valgetele kallale tungimas seljatagant. Iga abilise oli ta sõpradele hinnatavaks toeks. Tema aga lamas siin haavatud loomana, valu käes, maas ega suutnud kuidagi neid aidata.

Oigega pigistas Hatako kokku huuled ja sundis end tõusma, langes aga uuesti jõuetuna maha. All kostis metsik kisa. Pinevalt kuulatades otsustas Hatako, et vadžaggad on ligemas. See mõjus temale otsekui piitsahoop ja ta ajas end põlvili, siis jalule, langes uuest, sundis aga end tõusma ja suutis end viimaks ajada

NOORTE TÖID!

Elu ja noorus.

Ervin Aleve-Ojanurme.

(Võistlustöödest.)

Ma ei tea, kes Sa olid, ma mäletan ainult, et kord nägin Sind. See oli siis, kui aasal sinise taevavõlvi all õitsesid kuldkollased kullerkupud. See oli siis, kui saunatagune oja lahti läks. Siis vaatasin ma Su helesiniseisse silmisse ja mu süda läks õrnaks. Seekord ma ei tunnud seda, aga nüüd tunnen, nüüd tean, mis tähendab vaadata noorde hinge. Tean, kuidas sealt vastu vaatab samasugune õitsev noorus, nagu mul endalgi; lapselik puhas armastus ja valatus.

Süda täis kõige puhtamat lapsearmastust ja nooruse rõõmu sammub inimene ellu, ees lai tundmatu eluookean, kavalate salakaljudega, millede otsa on purunenud mitmegi nooruri elulaev. Kuid miski ei kohuta inimest, kes on selleks maailmas, et võidelda — ja võita. Kõigile vaatab elu ühesuguse karmi näoga otsa, ta püüab kohutada üle läve astujaid oma koledustega, veeretades raskeid kive, ülepääsmatuid takistusi eluteele. Ja paljudki pole suutnud ületada määratuid takistusi — raskeid kive, nad on vandunud elule alla, kaotanud suure võitluse, mis osaks saab igale inimesele ainult üks kord. Kuid missugune neiu pole naine, missugune noormees pole mees, nõrk inimene, kes ei jõua edasi, vaid loodab ainult teistele. „Ei tea miks mul on niipalju raskusi, ei teistel pole ühti“, kurdetakse tihti. Kelle süü? Kas on see nende „teiste“ süü, et sul pole

tüsedad lepad. Kui paat jõudis nendeni, kahmas vanem poiss kinni ühest oksast, mis rippus madalalt vee kohal. Kuid samas libises oks ta sõrmede vahelt. Ta nägi kaldal meest, kes jooksis piki lagendikku ja kisendas. See oli isa, kingsepp Kailu.

„Isa on maruvihane!“ sosistas noorem poiss kohkunult. „Kuule, kuidas hõikab!... Ei teda nüüd või lasta lähedale — saaksime kolki ja päris mehemoodi.“

„Laseme edasi, kui aga küna peab vastu“, arvas vähemgi, „ja maale katsume pääseda sihukeses kohas, kus isa pole nägemas. Siis tuhatnelja koju! Oleme kord seal, ema juures, pole viga midagi. Tema löögid on nagu kirbu hammustamine ja ega ta harilikult võtagi vitsa... Aga isa, see lööb aga päris soolaselt.“

Samal ajal kingsepp Kailu jõudis vee äärde. Ta kõhkles silmapilgu, siis astus edasi. Vesi tõusis talle põlvini, siis keskkehani, rin-

midagi? Kas vahest arvad, et elu on selles süüdi? Kuid küsi ka eneselt seda, vast oled sa ise see, kes on siin süüdlane.

Ja armas neiu, kes sa ilusal kevadhommik, siis kui kullerkupud oma õisi ikka kõrgemale ja kõrgemale sirutasid, mind teretasid. Ma ei tunnud Sind, ma ei tea Sinu nime, aga see ilus kevadhommik on mul veel selgesti meeles. Kuis Sinu kuldkollased juuksed laiade lokkidena kaela langesid, hele roosipuna näole ilmus ja mulle käe ulatasid. Ma ei tea isegi, miks Sa, võõras tütarlaps, teretasid mind, aga Sa tegid seda ja viipasid veel jumalagajätukski, kui ma eemale maanteekäänaku taha kadusin. Siis olid Sa noor ja ilus: näol ühtki murekortsu, käed hästi hoolitsetud, siledad. Käimine kiire ja paindub. Nii mäletan ma Sind. Mulle on jäänud tundmatust tütarlapselt paremad muljed. Käepigistus siidise käega väikesele kaheksaastastele poisile, nagu olin seda mina.

Sellest on möödunud viis-kuus aastat. Aeg on muutunud mõnegi asja suhtes, minagi olen n. ö. lapseõlvest poisikese seisusesse tõusnud.

Ja nüüd.

Ühel päeval tuleb minu tuppa keegi naine. Ta palub mõningat senti raha leiva ostmiseks. Pistan talle pihku ümarmarguse metallraha. Naine tänab ja haarab ukse järgi.

„Oodake veidi!“ hüüan mina ja püüan

nuni — tuli hakata ujuma. Lõppeks sasis ta kinni paadi ninast. Vooluga heideldes kihutas ta sõiduki kaldale lähemale, hingeldas, kuid ei kõnelenud ühtki sõna...

Kui päästetud poisid ruttasid koju, sammus isa nende kannul, veest nõretades. Ta ei tõrelenud, ei ähvardanud, ei kirunud, ainult lootus tugevasti.

Kevadine vesi pole soe. Mis ime siis, kui kingsepp Kailu haigestus. Oli ta ju ometi hulk aega võidelnud jääkülma hoovusega. Ta jäi voodisse mitmeks päevaks, palavik vaevas teda. Ja poisid, kes seisid alatihti ta sängi ees, murelikud ja pisut õnnetus, mõistsid nüüd, et nende isa polegi halb inimene, et temagi võis muutuda hellaks ja ennastohverdavaks. Unustati kannatatud karmus, unustati valusad hoobid, mis kunagi saadud, ja tähendati üksmeelselt:

„Tuleks talle juba tervis tagasi!“

teda takistada selles töös. Naine vaatab kohkunult ringi ja ta kortsuvaajunud näost on näha küsimust minu teoviisi kohta.

„Istuge siia toolile, ma toon teile taldrikutäie suppi!“

Võõras haarab kohmetunult tooli ja jääb sõnalausemata ootama, kuni ma supiga tagasi tulen. Nähes suppi, tunneb ta seepidistelt kindlasti rõõmu, kuigi ta seda väliselt maha suruda püüab. Kerjus sööb ahnelt. On näha, et ta vähemalt täna ega eile pole sööki näinud.

„Jah“, ohkab kerjaja, „ammuks see oli, kui ma noorena käisin siit Teie majast mööda mererannas ja imestasin alati teie talu suurt aeda. Nüüd tulen juba siia kerjates.“ Kõhahoog matub tasase kõneluse. Peagi räägib ta jälle edasi: „Armastasin elu kõiges ta rõõmudes ja pahedes. Mulle meeldisid lapsed. Kui mõningaid aastaid tagasi ma siin maanteel kraavis ja murul mängivaid lapsi nägin, täitus mu süda alati rõõmuga. Pööraselt huvitas mind kõnelda lastega. Eriti meeldis mulle siin maanteetolmus paterdav valgepäine poisike, kes mind ükskord käega teretas. Tollest poisist ma olin eriti vaimustatud.“

„Pidage!“ segasin ma vahele. „Kas... kas... mis... see olin vist mina.“

„Kuidas?“ küsib vanake.

„Kui ma ei eksi, siis see valgepäälne poisike, keda Te teretasite, olin vist mina.“

Naine kahtleb veidi. Näib midagi järele mõtlevat ja räägib seejärel:

„Õigus! See olete Teie jah, noormees. Kuidas ma seda enne ometi ei märganud.“

„Jaa, ka mina mäletan Teid väga hästi. Kas Te ütleksite mulle, kuidas Te nii ruttu olete vanaks jäänud?“

„Armas noormees, ärge seda parem küsige. Rahulduge sellega, et kõigi tegijaks on elu. Ma olen alles vaevu 25 aastat vana, kuid juba murekortsud katavad mu nägu.“ Ja kerjus, kes pole keegi muu, kui tõesti sama naine, kes mind teretas kunagi, jutustab oma elu rasket käiku. Ta arvab, et tema viletsuses on süüdi mõnigi teine isik, ta kurdab oma raskustest, räägib elukividest, milledele pidi ta paratamatult alla vanduma. Naise huultelt libisevad üle sõnad: alkohol, mees, surnud, raha. Jah, kas ta enne ei teadnud seda, et tema tulevane mees joob viina? Ta teadis kõik, kuid talitas siiski valesti, ning saatusel on nüüd raske ohver: noor elujõuline inimene on muudetud kerjuseks, õrnad käed on muutunud karedaks, näolt kadunud rõõm.

Ja kui ma pea laualt üles tõstsin ning igasugused mõtted eemale peletasin, oli kerjus kadunud. Ta jäi mulle jällegi tundmatuks ja vist igavesti.

Kevade.

Kevad, armas,
tule sa rutusti!
Linnuke laula
oksa pääl rõõmsasti.

Kuldnook juba siin,
laulab rõõmsasti,
aasal puhkeb lilleke,
metsas puude leheke.

E. Bärengrub,

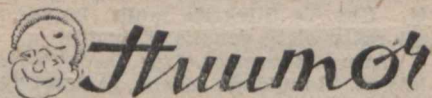
J. Vestholmi gümnn. III kl.

KAS TUNNETE MAAILMA?

Antud silpidest kokku seada alltähendatud nimed, mille teistest tähtedest, kui nad õieti leitud, saab alt üles ühe Kesk-Ameerika mandervabariigi, teise saarvabariigi ja Iiri linna nime.

A — a — a — ad — ams — an
 — ba — ba — be — ber — bes —
 brüs — burg — dam — den — di
 — dis — dus — dvii — er — fa —
 frank — furt — furt — ge — gen
 — gi — haa — haag — hiö — hol
 — in — is — ko — ko — land —
 — le — lii — liin — lou — maa —
 mo — mid — na — na — na — na
 — non — o — on — pa — pa —
 pen — raa — rai — riis — rio —
 se — sel — so — strass — ta — ter

FRIEDRICH SUUR JA KAPPELLMEISTER.

Kuulsal Saksamaa valitsejal, Friedrich II Suurel, oli suur hooviorkester. Seda juhatas kappellmeister Franz.

Friedrich II Suur oli kõigiti oma kappellmeistriiga rahul, ainult talle ei meeldinud, et Franz oli liiga tasane ja tagasihoidlik.

Kord enne kontserti tahtis Friedrich Franz ometi näha vihasena. Selleks läks ta enne kontserti Franz nootide juurde ja kirjutas sinna äärele:

Franz on üks eesel.
Friedrich II.

Kontsert algab. Franz hakkab juhatama, loeb nähtavasti neid sõnu, kuid ei tee väljagi ja on endiselt rahulik.

See vihastab keisrit. Ta kargab keset kontserti püsti ja hüüab vihaselt: „Franz, lugege, mis Teil on kirjutatud sinna noodi äärele.“

Rahulikult, nagu alati, võtab Franz noodi ja loeb: „Franz on üks eesel, Friedrich teine.“

Rohkem ei olnud vajagi.

„Linda, kuhu on Herbert läinud?“ küsib isa.

„Kui jää juba nii paks on, nagu Herbert arvas, siis ta on uisutamas. Kui jää aga nii õhuke on, nagu mina arvan, siis on ta ujumas.“

— ti — ti — tou — tse — tu —
u — val — ä.

1. Aafrika riigi pealinn.
2. Kesk-Euroopa riigi pealinn.
3. Loode-Euroopa riigi pealinn.
4. Volga harujõe harujögi.
5. Linn Saksamaal.
6. Euroopa riigi pealinn.
7. Linn Reinimaal.
8. Linn Tšiilis.
9. Jögi Venes.
10. Saar Indoneesias.
11. Kesk-Ruroopa riigi pealinn.
12. Saksa linn.
13. Lõuna-Ameerika saar.
14. Jögi Itaalias.
15. Järv Kanadas.
16. Linn Prantsusmaal.
17. Jögi Ühendriikides.
18. Euroopa riik.
19. Saar Kreekas.
20. Mägestik Süürias.
21. Balkani riigi pealinn.
22. Linn Hollandis.
23. Vürstiriik Lääne-Euroopas.
24. Linn Araabias.
25. Jögi Indias.
26. Euroopa riigi pealinn.
27. Linn Lääne-Türgimaal.

NOOR

„ÕPILASLEHE“ LUGEJA!

Vaata järele, kas sinu sõbral on „Õpilasleht“ juba tellitud! Kui mitte, siis hoolitse selle eest, et tellimine täna veel ära saadetakst!

Mõtteteri.

Vaikima õpime alles eluaja kestes, pärast seda, kui oleme ära õppinud rääkimise.

On raske pead mitte longu lasta ja ometi mitte nina liig kõrgel kanda.

Ilusaim koht maailmas on see, mida elus ainult kord näeme. Sinna ei tohi me iial enam tagasi pöörata, kui seda teeme siis oleme vististi pettunud.

(Rosita Forbes.)

Vähe tähti taevast udurikkal ööl, veel vähem sõpru õigeid on leida eluteel; — siiski on olemas sõber, kes ei peta, kes ei jäta sind pilgukski, kes ei tunne inimlikku kadedust, vaid tõstab su ise madalusest kõrgele, kui oled truu temale. See üks igavesti rahuldust pakkuv sõber on töö — töö hindab tegijat.

Napoleon ja Plevna.

Plevna linn oli teatavasti see koht, kus kuulus Rootsi Raudpea — Karl XII sai oma suurima kaotuse venelastelt.

Kui Napoleon oli oma hiilgetipul, siis ükskord vihahoos küsis ta Vene saadikult: „Kust saab kõige rutem Moskva juurde?“

Saadik vastas veidi viivitades: „Ma ei tea kindlasti, kuid Karl XII läks Plevna alt läbi.“

Sellega ütles ta väga osavalt ja Napoleon jäigi vait. Kuid hiljem teame ajaloost, et Napoleoni tabas pea sama saatus, mis Karl XII-datki.

Tegev- ja vastutav toimetaja
Helmi Jansen.

Väljaandja k.-ü. „Töökool“, Tallinn.

Foto-ateljee

Kuninga tänav 1

ÕPILASTELE

üksikpildid ja kooli-
grupid väga mõõdu-
kate hindadega

Teie paigalpäsimata noored!

Kõige vastupidavamaid ja sobivamaid
jalanõusid

ostate „**Unioni**“ ladudest Tartus,
Kaubahoov 36, telef. 7-85 ja Suurturg 10, telef. 6-42.

Suures valikus suvi- ja tenniskingi!